

Adabiyot, madaniyat yashasa – millat yashaydi

О‘zbekiston adabiyoti va san’ati

1956-yil 4-yanvardan chiqa boshlagan

ADABIY-BADIY, MA’NAVIY-MA’RIFIY, IJTIMOIY GAZETA

2022-yil 7-oktabr / № 36 (4695)

ДУНЁГА ЙЎЛ

...Бир йил декабрь. Замҳарир.
Пахтазорни излар эдик.
Бир чигит пахта тополсак,
Кўзга суреб, “сизлар эдик”.

Совуқ жондан ўтиб, уйга
Кетиб қолдик дугоналар.
“Шердор малим” келди ўйга,
Балога қолди оналар.

На тушунар бемор ҳолин,
На кексани билар эди.
“Сан партия душмани”, деб
Хўп дагдага қиласр эди.

Қанча туҳмат-маломатни
Юқлади у елкамизга.
То далага қайтмагунча
Бўлмади рўшнолик бизга...

Бу бизнинг болалик, ўсмилигимиздаги пахта терими билан боғлиқ машмашалар эди. Биздан кейнинг авлод ҳам худди шундай хаёт тарзи билан улгайди, умргузаронлик қилди. Кейин ҳам юртимизда бундай турмушу фаолият давомли бўлди, бўлаверди...

Факат 2017 йилдан бошлиб Ватанимизда бундай заҳматли болалик, ўсмилика чек қўйилди. Мамлакатимиз раҳбарининг астойиди саъӣ-ҳаракатлари билан Ўзбекистондаги пахта саноатида жиддий ўзгаришлар бўлди. Энг аввало, пахтани етишириб ва йигиб-териб олишида кечаги кундаги болалар ва ўсмилилар меҳнатидан фойдаланишга чек қўйилди. Техникиларни жалб этишига ўтибор қаратиди. Шунингдек, оқилона тартиб, мағнаатдорликка асосий ўтибор қаратиш, аникрои, меҳнатга тўғри ҳақ тўлаш тизимини жорий этиш вазияти ижобий томонга ўзгартирди. Аникрои, кейнинг йилларда ҳеч ким пахта даласига мажбурлаб олиб борилмади, аксинча, одилона мағнаатдорлик опа-сингиларимизни ўз-ўзидан пахта даласлига етаклаб бораверди.

Хозир нафакат пахтани, пулниям йигиб-териб оладиган палла, – ярим ҳазил тарзида гап қўли билан борауда сўз кетганда ҳатирчилик Соҳидахон Турсунова: – Ишлаган ҳақини яхшигина олайти. Шунинг учун мен ҳам болаларини қайнонмага обориб берар, шу кунларда тамомила теримига айландим. Атиги бир неча кунда 1 тоннадан ошириб пахта тердим. Турмуш ўртоги билан чиқиб теримда иштирок этганла бор. Улар икки-уч баравар кўп хирмон тўплашди. Шунга яраша даромад ҳам олиши. Ахир, бу йил терган ҳар килограмм пахтамизга 1 минг 500 сўмдан ошириб ҳақ тўланди-да.

Мавсумда 20 гектар майдонга уруғлик чигит экиб, пахта етишириган мазкур тумандаги “Ғоғиржон Абдухоликов” фермер хўжалигидаги ҳам иш оқилона ташкил этилгани сабабли атиги етти

кунда йиллик режа ортиғи билан бажарилди. Биринчи теримининг ўзидаёт ҳар гектаридан 50 центнердан ошириб ҳосил олинди.

– Малоҳат Ҳалимова, Нигора Ҳалимова, Холидда Икромова каби чевар келин, кизларимиз кунига 200 килограмм, хатто бундан ҳам ошириб пахта теришид. Шунга яраша олган даромадлари ҳам салмоқли бўлди. Лекин далада ҳосил ҳали жуда мўл. Ҳадемай иккинчи теримга тушамиз. Бунда ҳар килограмм пахтага 2000 сўмдан ҳақ тўлаш режалаштириляпти, – дейди фермер хўжаликнинг иш бошқарувчиси Саноатхон Ўринова.

Аслida эса бу жараён, пахта йигим-теримига бундай адоплати ёндашувлар бутун вилоятда терим суръатининг ошишига йўл очиб берди.

Масалан, Қизилтепа туманинг чўл зонасида кўп йиллардан бери фидокорона фаолият юритиб келаётган “Эл-юрт ҳурмати” ордени соҳибаси, заҳматкаш деҳқонийм Рашонон Валиева бошқарётган фермер хўжалигидаги ҳам мавсумда 31,2 гектар майдонга чигит экилган эди. Ҳозиргача 112 тоннадан ошириб ҳосил олинди, чўл зонасидағи ҳосилдорлик 40 центнерни ташкил этди. Ҳудудда ҳали ҳосил мўл, шу боис бугун ҳам йигим-терим ишлари қизғин давом этаатги. Ўғилой Сафарова, Мунира Мирзаева, Сабоҳат Мирбобоева каби қизилтепалик аёллар, Ҳусни Ҳусенова – етакчилигига Самарқанд вилоятининг Пахтани туманидан келган ўнлаб қиз-жуонлар, механизатор Бобур Насимов, сувчилар Баҳодир Насимов, Зайнiddin Валиев каби фидокорлар самарали меҳнат қилиб, катта-катта даромадларга ҳам эга бўлиш шаяпти.

– Жорий йилда кунда ҳуш мужда бўлиб қалбимизни нурафшон этиган – мамлакатимизда ишлаб чиқарилган пахта ва ундан тайёрланган маҳсулотларни АҚШга олиб киришга кўйилган тўсикининг бекор қилиниши ҳам фаолиятимиз самарадорлигига кўтариникил бахш этди, – дейди Рашонон.

– Болалариз, ўсмилиариз, ўз истак-ҳоҳиши билан пахта терадиганлар иштирокида ҳам мавсумни ўтказса бўларкан-ку, – дейди кечаги куннинг аччиқ заҳматларини бевосита бошидан кечирган карманалик Ҳосият опа Сафарова буғунги кунлардан кувониб, ифтихор билан. – Пахта даласлига куч ишлатиб эмас, кўнгил ҳоҳиши билан ҳам теримини жалб этса бўларкан-ку.

Бу гаплар факат Ҳосият опанинг гапи эмас. 31665 гектар майдонга чигит экиб, пахта етишириган, йигим-терим ишларида жонбозлик кўрсатадиган барча деҳқонларнинг дил сўзлари, чин ўтирофлари дид.

Салима УМАРОВА.

Навоий вилояти

Адиб Муҳаммад Алининг 80 йиллиги

Ўзбекистон ҳалқ ёзувчиси, Давлат мукофоти лауреати Муҳаммад Алининг ўқувчилари доираси кенгайиб бормоқда. Бунга Ўзбекистон радиоси ижодкорлари томонидан тайёрланган тўрт қисмли “Улуғ салтанат” аудиокитоби муҳим ҳисса кўшиди. Эпопея тўрт ой ўқилади. Бу сингари нашрларнинг кўп бўлиши табиий, чунки эпопея ҳалқимиз тарихининг Иккичи Ренессанс даврини ёритиб бергани, уни ўқувчиларимиз интиқ бўлиб кутгани, муҳими, соҳибқорон Амир Темур ҳаёти ва даврига багишланганидадир.

Бундан ташқари, биринчи китоб “Жаҳонгир Мирзо” турк тилида Истанбулда (2008) чоп қилинди. Эпопеяга багишланган ўттизга яқин мақола жамланган “Улуғ салтанат васфи” китоби 2017 йилда дунё юзини кўрди. Бу сингари нашрларнинг кўп бўлиши табиий, чунки эпопея ҳалқимиз тарихининг Иккичи Ренессанс даврини ёритиб бергани, уни ўқувчиларимиз интиқ бўлиб кутгани, муҳими, соҳибқорон Амир Темур ҳаёти ва даврига багишланганидадир.

ҲАЁТБАХШ ЭПОПЕЯ

Ҳалқимиз ҳаётининг улкан бир даврини кенг гланда ёритиб берган бу асар кўлами билан кишини ҳайратгасолади. Бунда сарҳадлар жуғрофий жиҳатдан ҳам кенг. Шу кезга қадар адабиётимиз бу қадар кенг қамровли асарга эга эмас эди. Шубҳасиз, “Улуғ салтанат” дек бадиий полотнолар ўзбек адабиётининг кўрки, салмоғини, салобатини оширади, унинг бойлигини дунё адабиётига намоён этади.

Адиб ўзининг бир маколосида: “Тарих ҳақида ёзиш – икки карра ёзувчи

бўлиш демакдир”, деган фикрни айтган эди. Ҳақ гап. Муаллиф ёзувчи бўлиши, айни пайтда катта тарихчи бўлумоги керак. Муҳаммад Али тарихни чуқур ўрганди, у ҳақда муносиб ҳаётий ва фалсафий хулосалар чиқарди.

Эпопеядан Амир Темур ва унинг

саройи, ҳарами, маликалар, фарзандлари, келинлари, набиралари, ёру дўстлари, саркардалари, душманлари, турли элларнинг подшоҳлари ҳақида

тўлиқ тасаввур олиш мумкин. Шуниси этиборлики, бу асар туфайли жуда

4

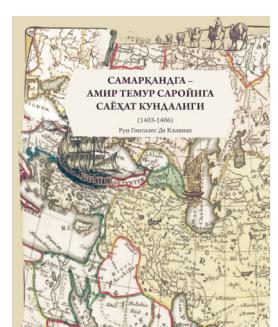
КЛАВИХОНИНГ ЎРТА АСРГА ОИД ҚЎЛЁЗМА НУСХАСИ ҚАЙТА НАШР ЭТИЛАДИ

Ўзбекистон маданий меросини ўрганиш, сақлаш ва оммалаштириш бўйича Бутунжаҳон жамиятага ўрта асрда ижод қилган муаллиф Клавихонинг ноёб асари нусхасини яратиш ҳуқуки тақдим этилди.

У Испанияда китоб чоп этиш даври бошланишидан таҳминан ярим аср олдин яратилган ва уни нашр этиш бир ярим асрдан кейин амалга оширилган.

Бугунги кунга қадар кўлёзманинг иккита рўйхати мавжуд. Иккласи ҳам Испания Миллий кутубхонасида сақланмоқда.

– Бутунжаҳон жамиятага раиси Фирдавс Абдухоликовнинг Испанияга ташрифи давомида ушбу ноёб асарларни кўриш, шунингдек, Испания Миллий кутубхонаси кўлёзмалар бўлуми директори, Хавъьер Докампо Капилла билан музокара ўтказиш имконияти яратилди. Ўтказилган музокара натижаларига кўра, Ўзбекистон маданий меросини ўрганиш, сақлаш ва оммалаштириш бўйича Бутунжаҳон жамиятага фаолиятининг янги йўналиши ҳисобланади.

АДАБ, ОДОБ ВА ОДАМ

ФЕЛЬМИЗДАГИ ЗИДДИЯТЛАР

Ёхуд барчага бирдек тегишли гаройиб далиллар

Инсон учун ҳануз энг катта жумбоқ ва синоат – Коинот, уммон қаъри ёки сирли ғойиб бўлган тамаддунлар ҳам эмас, балки Инсон – унинг ўзидир.

Бирор нарсани жуда чуқур билишимизни ифодаловчи антиқа ибораларимиз бор: “беш бармоқдай яхши биламан”, “ер тагида илон қимирласа биламан” ва ҳоказо. Очигини айтганда, бу гаплар билишдан кўра, инсоннинг мақтандоқлиги ва муболагага ўчилигини ифодалайди, холос.

Энг аввало, ўз-ўзимизни яхши билиб олсак, қанийди! Қанча кўп биласак, билмаган нарсаларимиз шун-

1. ЎЗИНГИЗНИ ТАҚДИР ЭРКАТОЙИ ДЕБ БИЛИНГ.

Фидаги даромад эвазига яшайди.

Инсониятнинг учдан бир қисми эса, тириқилич учун кунига бир доллардан камроқ маблағ ишлатишга мажбур.

“Бахти бир фойиз” аъзоларининг ўртуча йиллик даромади эса, йилига энг катта имиджидаги 34 минг долларни ташкил килиди. Бу – кунига тахминан 93 доллар демакдир.

“Бошқа юртларда пулнинг қадри баланд, турмуш даражаси ўзгача”, каби “далиллар” билан ўтириш бўлдишига ташкил келинган. Аммо, олимлар фикрчча, одамзот ўз чиройини керагидан ортиқроқ баҳолашга мойил. Халқ тилида “Худога шукр”, десанзиз, ажаб эмас. Негаки, ҳар ҳолда, турмуш шароити бўйича Ер аҳолисининг ҳеч бўлмаганди, уч, беш дакиқалик “дуруст” тоифасига киришин-

гиз аниқ. Ҳаётни янада фаровон этишининг ўйларни эса сон-саноқсиз. Айниқса, бизнинг жаннатмонанд юртимиз шароитиди.

2. КИЁФАНГИЗ СИЗ ЎЙЛАГАНЧАЛИК ХУШРУЙ ЭМСА!

Агар Сиздан, ташкил киёфангизни ўнлик шкала асосида баҳолаш сўралса, ҳеч бўлмагандан, еттидан кам бўлмагандан ракамни танташингиз тайин. Аммо, олимлар фикрчча, одамзот ўз чиройини керагидан ортиқроқ баҳолашга мойил. Халқ тилида “Кора кўнгиз ҳам ўз боласини опполим, дейди”.

►2

миятига кундакликнинг қўлёзма нусхасини яратиш ҳуқуки берилди”, – дейди “Mueller&Schindler” нашриёт уйи Президенти Шарлотта Крамер.

Қўлёзма нусхаси Австриянинг “Muller & Schindler” нашриёт уйи ва Ўзбекистон Миллий медиа ассоциацияси билан ҳамкорликда нашр этилмоқда.

Эслатиб ўтамиз, Ўзбекистон тарихи ва унинг буюк шахсларига бағишиланган ажойиб асарларни қайта нашр этиш лойиҳаси Ўзбекистон маданий меросини ўрганиш, сақлаш ва оммалаштириш бўйича Бутунжаҳон жамиятага фаолиятининг янги йўналиши ҳисобланади.

ЎзА

Давоми, бошланиши 1-саҳифада

Шундай бир тажриба ўтказилди: бир гурӯх кўнглилар фотосуратга олинниб, сўнгра бу суратларга компьютердаги "фотошоп" дастури ёрдамида "жило" берилди. Суратлар бир неча нусхада бўлиб, улардан биттаси асл ҳолида колдирилди. Сўнгра катнашчиларга ишлов берилган суратлар орасидан асли, яъни ўзгаририлмаганини топиш буорилди. Амалда барча кўнглилар "пардоz" бериб, "силликланган" суратларни ўзларининг асл қиёфаси сифатида кўрсади. "Бошқаларнинг асл суратини топинг", деган талабга жавобсан эса, ишлов берилмаган суратни дарров аниқлашиб.

Хулоса шуки, биз узимизни амалдагидан ҳам ортироқ чиройли, деб тасаввур этамиз. (Эстрада хонандаларининг афиша-даги ялтироқ сурати билан ўзининг ҳакиқий башарасини солиштирисангиз, бавзан "ер билан осмонча" фаркни кўриш мумкин!)

ФЕЛЬМИЗДАГИ ЗИДДИЯТЛАР

Ёхуд барчага бирдек тегишли ғаройиб далиллар

"Хусни Юсуф" бўйласада, ҳар ҳолда, Яратган ато этган чекра ва қадди-коматга розилик ёки кўниши хисси – инсоннинг табитида бор. Ўйка, ўзидан кўнгли тўлмаган одам хижил бўлпавериб, турли касалликларга чалиниши ҳеч гап эмас.

Бошқалар чиройини баҳолашда эса, анча объектив (ҳақоний) ёндошамиз.

3. ҲАММАДАН АФЗАЛМИСИЗ?

Атрофдаги инсонлардан ўз шахсиятнинг ҳакида ҳамма вақт яъши баҳо олиш – жуда мушкул ва деярли имконисиз ишдир. Қолаверса, ҳаммага бирдек ёкишга уринишдан ҳам кўра аҳмоқона истакнинг ўзи йўқ! Кимгadir ёқасиз, кимгadir эса – йўқ. Мабодо, бирортаға ёқасангиз, осмон узилиб, ерга тушмас. Қолаверса, ўзингизга ўзиниз ёқасиз-ку, шундай эмасми?

Агар қадр-киммати топталса, одам ранжиди. Нега? "Килган яхшилигими билмади, мендек одамнинг қадрига етишмади", деса керак-да. Оч қолиш, машакат чекиш, касал бўлиш ва айниқса, ўлимдан кўрқамиз. Нега? Ахир, бу хэдат сабабсиз ва абдий нарсанинг ўзи йўқ-ку?

Баъзан бошга тушажак мушкулот инсон учун хайрлик натижа кептириши ҳам мумкин. Масалан, "Бирор бандасини Аллоҳ таоло камбагаллик ёки касалликга гирифтор қилиб кўйган бўлса, билингки, уни гунохларидан покламоқчи бўлиби" (Дайламий ривояти), "Қайси бир банда уч кун касал бўлса, онасидан ёнди туғилгандек гунохлардан фориг бўлади" (Табароний ривояти), "Иситма гунохларни бамисоли даҳрат баргларини тўкканидек тўқуди" (Ибн Конеъ ва Бухорий ривоятилари) каби ҳадислар бор.

Шуларга қарамасдан, мушкулотларга тоқат йўклиги, айниқса, ўлишдан кўркиш – инсоннинг ўз-ўзига ўта юксак баҳо беришининг натиҷаси экан. Яъни инсон фебъл-атвори, қилишлари ва гунох-савобларидан қатъи назар, ўзини негадир, ўзгалардан афзалроқ, деб хисоблашди.

Мос равишида, ҳаётда роҳат-фарогатга бошқалрга қаранганди ўзини ортиқ ҳақлироқ, деб хисоблашди. Шу ўринда болалик даври-миздаги бир ҳолат эсга тушди: илгари қишлоғимизда "туғилган кун" деган маросим деярли йўқ эди. Тахминан ўтган асрнинг 70–80-йилларидан бошлаб пайдо бўлди. Суратлар бир неча нусхада бўлиб, улардан биттаси асл ҳолида колдирилди. Сўнгра катнашчиларга ишлов берилган суратлар орасидан асли, яъни ўзгаририлмаганини топиш буорилди. Амалда барча кўнглилар "пардоz" бериб, "силликланган" суратларни ўзларининг асл қиёфаси сифатида кўрсаётди. "Бошқаларнинг асл суратини топинг", деган талабга жавобсан эса, ишлов берилмаган суратни дарров аниқлашиб.

Тўлла эди", деб ёзган. Бу сафсаларни битишига ҳеч ким уни мажбурламаган, ўлими олдидан айтган кўнгил қиори ана шундай!

Кўхна мақолда айтилганидек, "Қочган ҳам Худо, дейди, кувган ҳам..."

4. АБАДИЙ ЯШАШНИ ИСТАЙСИЗМИ?

Агар юқоридаги бандларни ўқиш давомида кайфиятингиз бузилган бўлса, куйида яхши маълумот ҳам бор: Сиз – абадий яшашингиз мумкин.

Гап, "квант бокийлиги" ҳакида боряпти. Динда-ку, бу масала аллақачон аниқ-равшан баён этилган. Энди квант физикиси, фалсафа, тиббиёт, биология каби турли соҳа олимлари ҳам узоқ илмий изланишлар натижасида шу фикри тасдиқлашга ҳаракат килишмокда. Содда қилиб айтилганда, дунёдан ўтгач, инсондан ҳеч бўлмаганда Хотира қолади-ку!

Хотира – нима ўзи? Хотирани чопиб, куйдириб ёки ерга кўмиб бўлмайди.

Бахт — астойидил интилишлар натижасида келувчи мутлак, якуний, тугал ҳолат эмас (бизнингча, бундай ҳолат фақат жаннатда бўлади!), балки ўта нафис ва мураккаб жараён. Унинг тараққиёти ёки янада "авх олиши"ни башорат қилишининг имкони йўқ (Бахтга "еришиш", ёки бахти "топиш" мумкин. Лекин, "бахти тараққий эти", ёки "бахти ривожланди" каби иборалар – файриоддий). Кимдир бир бурда қаттиқ нон топиши, кўзи кўриб, хаводан нафас олиб туришини "бахт" деса, яна бирор, кўша-кўша машиналари, мил-мил бойлиги була туриб, "бахтсиз"лигидан ноглини-нолиган...

Хатто, фожея ва бахтсизлик ҳакида ҳам шундай фикри айтиш мумкин! Фаранг мутафаккири Вовенагр ибораси билан айтилганда, "Кулликнинг даҳшатли томони шундаки, ҳатто у, кўлидаги кишишга ҳам меҳр кўя бошлидай"...

Хуласа шуки, Инсон – ҳар қандай ҳолатга ғоятда кўникувчан мавжудотdir.

6. ХОТИРА – ЎЗ-ЎЗИНИ АЛДАШ ДЕМАК.

Албатта, бу иккор ҳам кулокка ёқмайди, лекин, афсуски, бу – бор гап. Реал ўтмиш, аслида биз хотирагандан кўра бутунлай ўзга воказелик саналади. Ўтмиши асл ҳолича, бутун тафсилотлари билан эмас, балки, ўзимиз истаган кўринишнада эслаймиз. Тарих китобларининг вазият тақоросига кўра, қайда-қайта ёзишиши сабаби ҳам шундай.

Иккинчидан, инсон думғазасида ҳар қандай шароитда ҳам йўқ бўлиб кетмайдиган ўта мустаҳкам ва сирли зарра борлиги илмий тадқиқотларда аниқланган. Бу зарра қайнатганда, болға билан янчиб-тўйганда, ҳатто, ядрорий портглаш марказида қолган тақдирда ҳам, ўз хусусиятини йўқотмас экан. Демак, бу заррада инсон ҳакидаги барча "кодлар" бежизга сакланмайди.

Иккинчидан, инсон думғазасида ҳар қандай шароитда ҳам йўқ бўлиб кетмайдиган ўта мустаҳкам ва сирли зарра борлиги илмий тадқиқотларда аниқланган. Бу зарра қайнатганда, болға билан янчиб-тўйганда, ҳатто, ядрорий портглаш марказида қолган тақдирда ҳам, ўз хусусиятини йўқотмас экан. Демак, бу заррада инсон ҳакидаги барча "кодлар" бежизга сакланмайди.

Шундай экан, асосий масала – умрнинг

ҳар бир дақиқасидан унумли фойдаланиш,

бокий дунёга риҳлат қилгач, кейинги ҳаётни қандай "ташкил этиш" масаласига янада жиддийроқ ёндошиш қераклиги аён бўлади!

5. МУТЛОҚ БАХТ"ГА ЭРИШИБ БҮЛДАМИ?

Олдингизга улуг ният-мақсадларни кўйиб, уларга эришиш учун астойидил ҳаракат килсангиз – яъши. Аммо вакти келип, ҳамма муаммоларни ҳал этсангиз, орзу-ниятларнинг эришгач, мутлоқ бахти бўлмади, деб ўйлаш, кам деганда соддалик бўлар эди. Ҳеч қачон унайд бўлмайди!

Муаммоларнинг аксарияти маддий ахволингизга ҳам, соглигинизга ҳам мутлоқ боғлиқ эмас. Яъни бехисод пулнингз бўлса, куч-куватвот ва соғлиқда пахлавонлардан көлишмасангиз, шулар билангина бахти бўлиб қолмайсиз...

Бахт, омад, ҳаёт лаззати ва ундан қониши ҳакида ҳар бир инсоннинг ўз ўлчови бўлади. Одам ана шу ўлчовлар даражасидан ортичини тасаввур этиши мушкул. Шу "дараҳа", қайсирид манъонада унинг учун ўзгарамас мейёр, намуна (эталон) бўлиб қолаверади. Ҳатто кутилмаганда бошига "осмондан" милионлар доллар ёнисида ёки кирк йиллик ҳижрондан сўнг сукюлисига эришганида ҳам, бу тасаввур ўзгартмайди! Яъни муайян вақтдан сўнг, ҳар қандай бахт ва омаднинг ҳаляжонлари сўнади, инсон буни юз берishi табий бир ҳолат сифатида қабул қила бошлидай. Ҳаммасига кўнишиб кетади.

Хатто ён ашаддий жиноятчилар ҳам ўз шахсиятига жуда юқори баҳо беради. Масалан, шафқатсиз, баттол, муттаҳад, вижондисиз... ва ҳокозо кусурларга эга бўлганлар ўзларига айнан тескари ("мульим", "андишили", "ҳалол", "виждонли" деб) баҳо беришига нима дейсиз?! Бу фарқлар шунчаки назария эмас, балки кўплаб тажрибалarda ислотланган далиллардир.

Умри давомида кўплаб бегуноҳ одам-

ларнинг қонини тўккан ашаддий бир жи-

ноятчи, ўз кундалигига: "Менинг қалбим

деб хисоблашда давом этаверинг!"

Хотира ҳар қандай ҳаётни кўриб кириши

мутлоқ бахти бўлмайди...

Ажабки, хотирамиз "архиви" ўзидаги мав-

лумотларни вакт ўтган сайн "зигартириб"

(тахрир қилиб) юзага чиқараб экан. Шоирининг:

Ийлар йўнар, ийлар ювар

дилда дардни,

Рангни кетар ҳар қандай

мұхаббатни –

деган сатрларида балки инсон хотирасининг

"бекарор" лиги ҳам назарда тутилганнидир?

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ,

Ўзбекистон Ёзувчilar уюшmasи

аъзоси

абдулла авлоний олиб борган мәърифий

ишлар, яратган педагогик-услубий кўллан-

маларни ҳақида мавзумотларга эга бўлишид.

Тадбирда Ватанинада мадж таълими

нинг имконийларни ўзига ташкилдаги тадбир-

ларни ўзига ташкилдаги тадбир-

Давоми, бошланиши 1-саҳифада

Ёзувчи образ яратганда ўша персонажнинг бир жиҳати, кўпинча нутқи билан уни хотирамизга муҳрлаб кўяди ва биз тўрт китоб мутоласи давомида уни бошқа образларга адаштирамиз. Чунончи, Амир Темур муомалада "Халқота безаволга салламо", "Утган ишга ўқинмайман, ютуқлардан шодланмайман", Мир Сайид Барака "Алхамду лиллаҳир раббибл олами" ибораларини ишлатишади. Амир Сайфиддин-некўз сўз айтишдан олдин, томок кириб: "Хў-ў-ш..." деб кўяди, Амир Мусо: "Тушундик...", Мироншох Мирзо: "Ана энди келдик мақсадуга...", Умаршой Мирзо: "Бу ҳам қисмат...", Мухаммад Чурова-дордоҳ: "Худо пошишо згам, деганлар..." ибораларини тез-тез кўллайди. Амир Жоку-барлос сўзларидан унинг шатранжчи эканини, Амир До-вуд-дуглатнинг "макиеннимизож", "патини юлиб кўяман..." каби сўзларидан эса унинг хўрӯз уриштиришга ишқизоз эканини билиб оламиш. Тұхтамишон сўзини доми: "Билингизим...", деб бошлайди, энага Холдона-биги: "Чучундим, чучундим..." дей чучук тил билан гапиради ва ҳоказо.

Эполея рамзларга бой, унда чукур маъно ташувчи тимсоллар кўп.

Мана шулардан бири. Амир Темур давлат бошига келган ийли Сароймулхоним иккиси Самарқанд жанубида бир сайхонликка икки туп чинор ниҳолини ўтқазишиди. Малика ниҳолни тутиб турди, Сохибқирон ер ковлаб ниҳолларни экади. "Иккى чинор ўртасига қаср қурамиз, Биби, бу ер Боги Чинор бўлади...", дейди Сохибқирон. Ўзувчи асани ўйқан, бир қарашда оддий тюлған бу воқеанинг кейинчалик эполея давомида катта ҳәйтый рамзга алланиси кетишини ҳали билмайди. Қаср қурилади. Иккى чинор қасрнинг икки ёнида кўкка бўй чўзади. Салтанат валииҳи Жаҳонгир Мирзо чинорларни яхши кўради, уларга қараб: "Ота-бала чинорлар! Ота чинор, бола чинор!" дейди. Сароймулхоним билан подшо келини Хонзода-хонимлар ҳам ҳар гал даражатларга назар ташлаб, "Ота-бала чинорлар!" дейишида фурур билан. Ўнг томондаги чинор – ота тарвақайлаб ўсиб кетади, чап томондаги чинор – ўғилнинг ўсиши негадир суст, бу маликаларни жуда ўйлантиради...

Маликаларнинг Боги Чинорга таърифлари чоғида юз берган руҳий ҳолатларни ўзувчи шундай таърифлайди:

"Хонзода хоним... қаср ва унинг ёнидаги чинорларга қарди. Қарди-ю... юраги орқасига тортиб кетди! Не кўз билан кўрсинки, қаср ёнида ҳамиша савлат тўкиб турдиган икки чинорнинг бири – чандагиси, ўша Жаҳонгир Мирзо, боласи, деб таърифлаган "бала чинор"... жойида йўқ эди!"

– Ох!... Чинор... Чинор қани? Анови чинорларнинг бири?...

– Ҳа... уми? Кечা кўчириб ташладилар. Мухаммад Султон туғилмасдан олдин курй бошлаган экан ўзи...

Нимагадир Хонзода хонимнинг юраги шувилаб кетди..."

Мазкур парчаларда чинор воқеасининг тадрижий давоми шундай қўрсағтилган: "...чап томондаги "бала чинор"ни эрта курганидан кўчириб ташладилар. Ўнг томондаги аллайдай бўй чўзган "ота чинор" ҳам худди "үғли"ни кўмасб, ёлғизликдан ўксиниб қолгандек туялолди... Маликалар гоҳ-гоҳда боя сайдирга чиққанларида, чинорлар томонга қараси маслики шишишар, барбир яширинча кўз ташлашдан тийлишломас, аммо бу ҳақда сўз қотишига ҳеч қайсларининг юраги бетламасди".

Чинор мавзусига кейинги китобларда ҳам қайтилади ва ўзувчи қаҳрамонларнинг руҳий олами ҳақида мулҳозалар юритиш, ҳуласалар чиқарини усталик билан ўкувчи зиммасига ўқлайди.

Чинор рамзининг ўзи алоҳида бир асар бўлиши мумкин эди. Биз муаллифнинг ўз иходий ниятини – чинор рамзини ихлос билан изчил ривожлантириб борганини кўрамиз.

Валиаҳд Мухаммад Султон ақлли, до-нишманд ва мулло йигит сифатида таърифлайди. Ҳаттотлида моҳир, кўли гул. Устози Сохибқирон Мухаммад Султон кўчириган Абулайс Самарқандийнинг "Бўстон ул-орифин" рисоласини ("Ернинг суратин кўришга орзумандурбиз", дейди Сохибқирон), сўнг Қуръони каримни китоб қилиб беришини топширади... Шундай килиб, эполеяда мухим бўлган яна бир разм жараёнига гувоҳ бўламиш. Мухаммад Султоннинг муқаддас китобни Хонзода-хонимлар ҳам ҳар гал даражатларга назар ташлаб, "Ота-бала чинорлар!" дейишида фурур билан. Ўнг томондаги чинор – ота тарвақайлаб ўсиб кетади, чап томондаги чинор – ўғилнинг ўсиши негадир суст, бу маликаларни жуда ўйлантиради...

Маликаларнинг Боги Чинорга таърифлари чоғида юз берган руҳий ҳолатларни ўзувчи шундай таърифлайди:

ишинарли чиққанини алоҳида таъкидлаш жоиз... Бу, бир томондан, Сохибқирон саройида ҳаётбахш илмий-маърифиий муҳит барқарор эканини намойиш этади, бошқа томондан, Сохибқироннинг фарзандлар тарбиясига катта этишиб берганини кўрасатди.

Мана, шахзода йигрма учинчи – "Мўминлар" сурасини кўчириб бўлди... Бир юз ўн саккиз оятдан иборат экан. Саҳифаларга меҳр билан назар ташлаб, ичида қувонди, ҳа, насх ёзуви чиндан чирайли, бежирим, кўзни яшнатади. Лекин ҳали устози Мавлоно Убайдга кўрсатишга улгурмади.

Ажабки, сурани кўчириган куни шахзода йигрма уч ёшга кирибди! Бундан бағот

ғойиб бўлади. Амир Темур ўйланиб қолади. Ажабо, нарвон олтмиш тўққизинчи погонада тугади... Қуръони каримнинг набириси Мухаммад Султон кўчириган нусха ҳам олтмиш тўққизинчи "Ал-Ҳаққа" сурасида тухтаган экан. Бундек қараса, ўзи ҳам умр пиллапояларининг 69-поясида турибди... Бу тасодифими, қисмат ҳукмими?.. Амир Темур буни билмайди. Бу Аллоҳинг иродаси. "69" рақамининг ўнгдан ўқиса ҳам, чандан ўқиса ҳам бир хил экани, ўзгармаслиги яна қизиқ... Лекин буни ўйлашга вақт мусоид этмайди...

Эполеяда ана шундай кутилмас воқеалар, ҳолатлар, асоциациялар бир-бира билан табиии боялниб, қарара-

лари", "чаман-чотир гуллаган бодом", "ларзон ўсмалар" ... Улар кўп. Адаб резиденция – подшо қароргоҳи иборасини "Хумоюн ўрду" деб атайди. Сохибқирон қадамлари қаерга етса, Кўксарой, Оқсаной, Дамашқидаги Қасри Аблакми, Улутов ёнидаги шоҳнодирми, – ўша жой Хумоюн ўрду ҳисобланади. Амир Темурнинг барча фарзандлари, набирилар – амирзодаларни кўп ҳолларда шахзодалар деб аташ урф бўлган. Адаб у йўлдан бормайди ва, бизнингча, бу тўғри ҳам: амирзода агар валиаҳд деб атalsa, шундагина, у шахзода мақомини олади.

Яна бир жиҳатни айтиб ўтишни истардим: катта асарда темт(маром)ни саклаш жардиди. Ёзувчи бунинг уддасидан чиқкан.

Эполеяни мутола қилганда, бъаззан тарихий тафсилотлар кўпайиб кетмаганимикин, деган хаёлга боради киши. Лекин чукурроқ ўйлаб қаралса, уларнинг кўпайиши бехиз эмаслиги, бу асарнинг жанрнинг табиатидан, этиёжидан келиб қишиши – ўша давр мухитини яратиша зарур экани аён бўлади.

Професор Шариф Юсупов ўзининг "Улуг салтанат" эполеясига багишланган "Олмос қирралар" мақолосида шундай ёзган эди: "...Бу китоб Сохибқирон образининг янги-янги олмос қирралари моҳирона тасвирларнан билан ҳам катта насримиз хазинасидан муносиб ўрин эгаллаб, китобхонларнинг неча-неча авлодлари зехни ва қалиниром этиб, узок яшайди, деб ўйлаймиз".

Шубҳа ўйқи, "Улуг салтанат" роман-эполеяни тарихнинг бадиий талқини сифатида ҳали кўп тадқиқотларга мавзу бўлади, унга қайта-қайта мурожаат этадилар, мутола қиладилар. Улуг салтанатлар яратган ҳалқимизнинг олтин тарихини, меҳру оқибатини, ижтимоий ҳаётини, турмуш тарзини, этнографиясини, инсоний қадриятларини, урф-одатларини, нафакат Турон, балки Ҳурсон, Эрон, Ирок, Миср, Шом, Рум, Олтин Ўрда сингари мамлакатлар тарихи ва жугофиясини ўрганмокчи бўлганларга ушбу асар бамисоли бир ҳазирилган.

Қудратулла ОМОНОВ,
Тошкент давлат шарқшунослик
университети профессори,
филология фанлари доктори

БОКУДА ЎЗБЕК ШОИРАСИННИГ КИТОБЛАРИ ТАҚДИМОТИ

Айни кунларда Боку шаҳрида ўтётган 8-Халқаро китоблар форуми доирасидаги ўзбекистон ва Озарбайжон Ёзувчилар уюшмалари аъзоси, шеърлари дунёнинг ўттизига яқин тилларига таржима килинган таникли шоира Хосият Рустамованинг озар тилида чоп этилган "Лайли даҳратлар", "Исми Лала эди у қизининг", "44 кун" номли китоблари тақдимоти ўтказилмоқда.

Озарбайжон Республикаси Миллий Мажлиси маданият ишлари кўмитаси, Озарбайжон Ёзувчилар уюшмаси, Тошкентдаги Ҳайдар Алиев номли Маданият маркази ҳамкорлигига ўтказилётган ушбу тадбирда қардош ҳалқ адаб ва шоирлари, адабиётшунос олимлар, маданият соҳаси вакиллари, олий ўкув юртлари талабалари, шунингдек, бир қатор ўзбек шоирлари ҳам иштирок этилди.

Ижоди ва истеъоди буғунги кунда хорижий давлатларда ҳам эътироф этилётган ўзбек шоирасининг китоблари тақдимоти қардош ўлқанинг бир қанча маданий марказларида ўтказилиши резалаштирилган.

Шоира Хосият Рустамованинг шеърларини Озарбайжонда ҳам севиб ўкишади, – дейди Озарбайжон Республикаси Миллий Мажлиси маданият кўмитаси раиси, шоира Ганира Пашаева. – Унинг ҳалқаримиз дўстлиги ва бирдамлиги учун адабий жараёнда қиласётган ишлари мақтова лойик. Шоира ижоди бизнинг юртимизда алоҳида эътироф этилади. Шу боис у Озарбайжоннинг нуфузли Микоил Мушфик, Расул Ризо ҳамда Нурназис Гун номидаги мукофотлари билан тақдирланган.

ХАЁТБАХШ ЭПОПЕЯ

ҳайратланди, албатта. Сирлар очилиб борваради.

Мухаммад Султон ҳайрон бўлиб, Соғинч хонимга дейди: "Ё раббии! Ўзим ҳам ҳайронмен... Ақли қосирим етас... Қарангиз: йигрма уч ёшга тўлғон кунимда Қуръоннинг йигрма учинчи – "Мўминлар" сурасини кўчириб дурмени, Ашларда эдим чоғи. "Рўм" сурасини навбат етконда ўзим ҳам Рўм тупроғига қадам қўйимен... Рўм мамлакати фатҳ этилғондан сўнг "Фатҳ" сурасини саҳфага тушурмак наиси ётмиш...".

Лекин ҳайрат ҳали олдинда эди. 4-китоб оҳирида Амир Темур туш кўради. Тушидан нарвондан юқорига чиқа, шошира бошлайди. Нарвон 69 погонага боргандা

монлар руҳиятини очишида янгидан-янги манзаралар пайдо қиласди, ўкувчи тафаккурни бойитади, қаҳрамонлар образларининг ҳәётӣ чиқишида замин бўлиб ҳизмат қиласди. Бадиий образ деғанлари шу бўлса керак. Бундай бадиий компонентлар ҳақиқий адабиётта хос унсурлариди.

Бағот мураккаб ва чигал даврга бағишилганга қарамай, асар равон, ёнгил ўйлади. Бу борада адабнинг катта изланишлар олиб боргани кўриниб туриди. У адаб ва тарихи назари билан давр мундарижасига назар солади ва асар учун зарур пурмажно иборалар, сўзлар излаб топлади. Қаранг: "оқиляк ойимлар", "хонимий ҳазрати олияниб",

Бағот мураккаб ва чигал даврга бағишилганга қарамай, асар равон, ёнгил ўйлади. Бу борада адабнинг катта изланишлар олиб боргани кўриниб туриди. У адаб ва тарихи назари билан давр мундарижасига назар солади ва асар учун зарур пурмажно иборалар, сўзлар излаб топлади. Қаранг: "оқиляк ойимлар", "хонимий ҳазрати олияниб",

Мутола мобайнида шоира шеърларида нозик ишоралар, фалсафий хулосалар ўқувчини ногоҳ хаёлга чўмидиради. Шоира "Ўзи бир гарча жой ..." номли шеърида ёзди:

Манови гунафа. Манови кактус.
Яна бирни мағрур "қора шахзода".
Тувакда ўсарлар гоҳ шод, гоҳ маънос,
Менинг гўззалларим – бираром озода.

Таъна ҳам қилмайди. Жой ҳам талашмас,
Бир-биринанг амал майлини диллар.
Хастаҳол дунёга хушнуд жилмайб,
Бир-бирини сијаб ўсади гуллар.

Галати нисбат: дунёнинг талотгўлардан боши чиқмай, Ер юзини бўлиб олиши учун оғиз, гоҳ пинхон ҳаракатлар юртакларни қардак, вахима солади. Оркаси бокса туташиб кетган бу жойда ғалати сирлилик бор. Бир кўлимда челак, бир кўлимда нонни кўтариб аста қадам ташлар эканман, ҳудди даҳратлар орасидан эртаклардаги деввлар, жодугарлар чиқиб келаётгандай бўлаверади. Туш пайт бўлган учун шунака сукунат бўладилари, дод деб юборинг келади" жумлалари эса бола қалбидаги ўзигулларни ўзигулларни ўзигулл

Қандайдир, етти-саккиз ойлар илгари бир танишмим сўраб қолди:
– Нега кўзойнак тақмайсан?
– Ҳа, менга нима кераги бор?
– Сенинг ёшингдаги одам кўзойнаксиз бўлмаслиги керак. Агар ҳозир тақмасанг, кўзни бутунлай ишдан чиқаришинг мумкин. Танишмим кетди. Кўз олдим корониглашди. Мен якиндини ҳам, узоқдагини ҳам ажратолмай қолдим.

Сочларим тўкилиб, пешонам очилишини яширинча орзу килиб юрадим. Яна кўзойнак тақишини ҳам. Мен буни зиёдлик белгиси деб хисоблардим. Агар қассоп ёрдамчисининг пешонаси устидаги сочлари тўкилиб, яна унга кўзойнак тақиб кўйилса, университет доцентининг ўзи бўлуди қолади. Аммо менинг бу орзуларим ушалмади. Хеч йўғи бурунга кўзойнак кўндириб олсан, одамлар “Ана олим!” дейишар. Мен шифокорга бордим. Текширувлардан кейин удем:

– Сиз узокни яхши кўрмайсиз. Бир бутун юздан етимиш бешлик кўзойнак тақишингиз керак.

Мен тавсия бўйича кўзойнак сотиб олдим. Уни тақишим биланоқ бошини айланди, кўнглим айниди, кечиралису, ҳатто қусдим. Кўнглимни ағдар-тўнтар қилди. Кўзойнакни олганнида эса, ҳеч нарсани кўрмай қолдим. Кўзойнакда кўрсам ҳам кўнглим айниятни. Кўрилникнинг ўзи!

Бир танишмимнинг менга раҳми келди.

– Сенга бир яхши шифокор тавсия қиласан. Шунга учраб кўр, – деди у.

Шифокор олдин мени, кейин кўзойнакни кўздан кечирди.

– Қайси аҳмоқ сизга бу кўзойнакни ёзиб берди? Сизда узокни яхши кўрмаслик иштади!

– Ҳўш, менда нима экан?
– Якинни кўролмаслик. Икки диоприяли кўзойнак тақинг!
Янги кўзойнакка буюрта бердим. Бу кўзойнакда бошим айланмади, кўнглимни ҳам айнимади. Бироқ нукул кўзим ёшланади. Мен узлуксиз ўйглайман. Ёшланаверганидан кўзларим доим қизаради. Кўнглимни тушнушасиз гашлик эгаллади. Бу кўзойнак фақат мотам маросимига ярайди.

Якин дўстим менга ачинди:

– Бунакада кўр бўлиб қоласан. Давлат шифононисига бор. Ҳусусий шифокорини қаерда-ю, ийрик давлат касалхонасининг шифокори қаерда! Бундан ташқари, у ерда кўз касалниклари бўйича профессор қабул қиласди.

Ҳа, давлат шифонониси – бутунлай бошқачада. Яп-янги жиҳозлар ярқираб кўзни олади. Профессор мени текшириди. Мен унга кўргулукларим ҳақида сўзладим:

– Бирни – якинни кўролмаслик, бошқаси узокни кўролмаслик, деди.

– Эҳ, бефаросатлар! Сизда якинни кўролмаслик ҳам, узокни кўролмаслик ҳам йўқ. Сиз астигматизм – кўзининг хиралашинишидан азият чекяпсиз.

Профессорнинг тавсияси бўйича янги кўзойнак буюрта қилдим. У вақтида келди. Энди мен ҳамма нарсани яхши кўра бошладим. Факат бир нарса мени ташвишга солди: дунё мендан узоклашиб кетди!

Ўзим ўттиз ўйдан бўён ўшаётган хонанинг деворлари ўттиз метр нари сурилгандай. Танишмимнинг кўлини сикмокчи бўлсан етолмайман, нимадир ёзмокчи бўлсан – когоз кўлимининг остида эмас, икки метр на-

рида туради. Нарсалар менга дурбинни тескари қилиб қарагандай кўринади. Уларнинг ўлчамлари кичрайган, одамлар бўлса ясмиқнинг донидай бўлиб қолди... Энг ёмони овқат еб бўлмаяпти. Столга ўтираман – ликопча мендан ўйгирма метр нарида, бурним қайнок шўргавга тушади, титраб-қақшаб ўзимдан икки метр наридаги косага қошик солишига уринаман Ейинши, ичиши, ҳаракатланишини тұхтадим. Мени етаклаб Америкада таҳсил

Азиз НЕСИН

КЎЗОЙНАК

ҲАЖВИЯ

олган бошқа бир шифокорга олиб боришид. У ҳақда кўрсичонга бўринг кўзини кўйган, деган гаплар юради. Атрофлича текширувдан кейин у деди:

– Қанақа... сизга ким бу кўзойнакни ёзди? Э-э, аҳмоқ! Нодон шифокор! Агар сиз прокуратурага шикоят қўлсангиз, унинг дипломини олиб кўйишади.

– Майли, мен эмас, Оллоҳ жазосини берсин! – деди.

Янги кўзойнак сотиб олдим. Энди кўзларимга ҳамма нарса иккита бўлиб кўрина бошлади. Етти кишилик оиласиз ўн тўрт кишига кўпайди... Илгари мен ҳар бир одамнинг иккинчиси ҳам борлигини пайқамас эканман. Ахир одамлар бир-бирига шунчалик ухшаши мумкини? Менда ақлга сигмайдиган ни-

мадир бўлди. Ўзимнинг ёқиқаримга қарайман ва тўртта пойабзалини кўраман. Бир кўлимда унта бармоқ!

Бошқа шифокорга бордим. У Германияда ўқиган.

– Қайси... ким буюрди сизга бу кўзойнакни?

– Ҳа, нима бўлти?

– Нима бўлти деганинг нимаси?

Нотўри!

Бир кўзимда якинни, иккинчисида узокни кўролмаслик бор эмиш. Янги шифокор ёзиб берган кўзойнак билан ёруғлик ва коронулини ажратолмай қолдим. Атроф зим-зиё!

– Қайси... сизга бу кўзойнакни ёзди?! Кўриш қобилиятингиз мезёрида-ку! – қичқирди бу гал учрашган шифокорим.

– Аммо мен ҳарсани кўрмаяпман.

Коронулика тушшиб қолдим!

– Сизда шабкорлик бор. Ҳаммаси шундан!

Ҳаңдорилар, уколлар ва яна янги кўзойнак...

Энди узокдаги нарсалар бостириб кела бошлади. Қирғоқдаги кемага чиқмоқчи бўлиб дengизга қадам кўйибман. Кема ҳали кирғоқча этиб келмаган экан, менга олдимда тургандай кўринди. Шахарда мен учрамаган шифокор қолмади. Агар бири ўнг кўзингиз якинни, чап кўзингиз узокни кўрмас экан деса, бошқаси тескарисини тасдиқлайди. Биттаси астигматизм деса, бошқаси каторакта дейди.

Менда каторакта борлигини топган шифокор ёзиб берган кўзойнакда ҳамма нарсани яшил рангда кўрдим. Менда далтониклик – ранг-тусни ажратолмаслини анилашди.

Мен нарсаларни олдиан, ёнидан, узоқдан, якиндан, жуфтлашган ҳолда, ҳар хил рангларда кўраман.

Оёғим остидаги йўл кирқ-эллик сантиметрга ўрилиб тушгандай ва мен зиналар бўйлаб бораётганга ўхшайман. Тудай катта қадам ташлайман. Негадир кўпrik бўйлаб оборадим. Зинапоялар менга бир метрча пастда бўлиб кўринди ва пастга қулдим. Кўзойнагим тушиб кетди. Мен ҳеч нарсани фарқлопмай қолдим. Ҳаммабек, гира-шир. Туришинга ёрдамлашишди.

– Кўзойнагим қаерда? – сўрадим мен.

Уни топишиди, менга беришид, тақдим.

Э-э, Ҳудо! Мен қаҷон шундай тиник кўрганини эслолмасдим! Ҳаммаси ўз ўрнида, аниқ, тиник, гўзал. Бу биронининг кўзойнаги эмасми? Йўл, ўзимнинг: салмоқли, кора, шоҳли. Қувончини ифодаломайман. Булди энди, шу ондан кўз шифокорига қадам босмайман. Мен газетадаги энг кичик ҳарфларни, дengиздаги кеманинг ёзувини ҳам аниқ кўрмайман. Ана шундай қувонч билан ўйга келдим.

– Кўзойнагингга нима қилди? – сўради хотиним.

– Ҳа нима бўлти?

Мен кўзойнакни олдим. Бармоқларим гардишнинг ичидан ўтиди. Йикилганимда шишалари тушиб қолган экан.

Ўша кундан бўён кўриш қобилиятим аъло даражада.

Рус тилидан Ҳабиб СИДДИҚ таржимаси.

САРОБ
 Ишқа парда тортган дунё эдими? Борми уни ёриб, учратган ишқин? Ҳудойим, менга бир илоҳий куч бер, Севгим даргоҳинга бехато етсин.

Чеки йўқ йўлларнинг йўловчисидек, Ширин хотимлар куттаним бекор. Исмингиз сўзбози олган ҳар куним, Баҳтсиз баҳтлар билан кўришар дийдор.

Ечимсиз тугунлар аро қолган сир, Ёлғончи роствларда қолдирма ҳароб. Ҳудойим, Ўзингиз йўлларнинг барин Баҳтанд ғуфат айлагин сароб.

ДАЪВАТ

Сепкилли ёрини кузатганча жим, Багри қонг тўлиб ётар она Ер. Мусаффо ҳисларни сипқорар оқшом Ва кўнгилга тутар – жоми тўла шеър.

Тасалли излайди бу кўзлар, бу қалб, Тасалли бермоқа диллар йўқ, тиллар. Ҳудойим, Ўзингиз йўлларнинг барин Ҳаддимнинг сўнгига етдим-о.

Шеър, дедим. Тилларим кишаңбанд. Сен, дедим. Илоҳий тандаман. Умрга кимузар ўйнабон, Соямга ютказган бандаман.

Чиздирап соғинчнинг расмини, Юракнинг амри-ла ҳиссиеёт. Фурурни ўлдириб, кўли қон Ва хурсанд ҳаёлот.

Осмоннинг юзини ўпажак Сен англаб етмаган ҳисларим. Оҳ, ҳаёт, излама, топмайсан Руҳимнинг изларин.

Охиригү нуқтани қўймоқни Сўрадим, ёлвордим, бу – табиий. Сен бўлса жилмайиб, кўйдинг-ку нуқтани давомий...

Тонгларга додлайди намиқкан дийдор, Чак-чак... чакки отиб кетди сукунат! Гулламоқчи бўлар, унмоқчи бўлар, Гулларнинг ятроги остидаги баҳт!

Борликинг жарига солмасдан кулок, Ишқнома йўллайман ёмғир тилида. Энди сендан жавоб кутмайман, йўқ-йўқ, Энди урар юрак ҳақнинг йўлида!

Чак-чак... Чакки отиб кетди сукунат...

Зулҳа МИНГБОЕВА, Ҳалима Ҳудойбердиева номидаги ижод мактаби ўқувчиси

КАПАЛАКЛАР

Учар бешта капалак,
Гулга кўнди учтаси.
Тўртта кўшилса яна,
Сананг, қанча ҳаммаси?

(5+3+4= 12)

КИТОБХОНЛАР

Мадинахон бир кунда
Ўн бет китоб ўқишиди.

Мадинахон бир кун